

COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS
COMMISSAIRE AUX DROITS DE L'HOMME

12 martie 2009

CommDH(2009)4
Versiunea originală în Engleză

Avizul Comisarului pentru Drepturile Omului

Privind Examinarea Independentă și efectivă a Plângerilor împotriva Poliției

Cuprins

1. Introducere.....	4
2. Definiții	4
3. Exercițarea serviciilor de poliție: principii generale.....	5
4. Scopul și caracteristicile unui sistem de examinare a plângerilor împotriva poliției	6
5. Independența autorității de examinare a plângerilor împotriva poliției.....	7
6. Funcționarea sistemului de examinare a plângerilor împotriva poliției	9
6.1 Vizibilitate și accesibilitate	9
6.2 Notificare, înregistrare și repartizare.....	10
6.3 Procesul de mediere	11
6.4 Procesul de investigație	12
6.5 Soluționare și revizuire.....	15
Referințe	17

Mulțumiri

Comisarul ar dori să-și exprime recunoștința față de Dr. Graham Smith, consultant extern, pentru asistența sa în pregătirea acestui aviz.

Rezumat

Existența unui sistem independent și eficient de plângere împotriva poliției este de o importanță fundamentală pentru funcționarea unui serviciu de poliție democratic și responsabil.

Examinarea independentă și eficientă a plângerilor sporește încrederea și credibilitatea populației în poliție și garantează lipsa impunității pentru cazurile de abateri sau rele tratamente.

Un sistem de plângere trebuie să fie în stare să trateze în mod corespunzător și proporțional o gamă largă de alegeri la adresa poliției în conformitate cu gravitatea plângerii reclamantului și implicațiile pentru ofițerul pârât.

Un sistem de plângere împotriva poliției ar trebui să fie ușor de înțeles, deschis și accesibil, cu o viziune pozitivă de înțelegere a problemelor de sex, rasă, etnie, religie, convingeri, orientare sexuală, identitate sexuală, dizabilitate și vârstă. Acesta ar trebui să fie eficient și asigurat cu resursele necesare și să poată contribui la dezvoltarea unei atmosfere de preocupare în furnizarea serviciilor de poliție.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dezvoltat cinci principii de examinare eficientă a plângerilor împotriva poliției care angajează Articolul 2 sau 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului:

- **Independență:** nu ar trebui să existe relații instituționale sau ierarhice între anchetatori și ofițerul pârât, ci o independență reală;
- **Adecvare:** investigația ar trebui să fie în stare să adune probe pentru a stabili dacă comportamentul polițistului pârât a fost ilegal și de a identifica și pedepsi pe cei responsabili;
- **Promptitudine:** investigația ar trebui să se deruleze prompt și într-un mod rapid cu scopul de a menține încrederea în preeminența dreptului;
- **Control public:** procedurile și luarea deciziilor ar trebui să fie deschise și transparente, pentru a asigura tragerea la răspundere; și
- **Implicarea victimei:** reclamantul ar trebui să fie implicat în procesul de examinare a plângerii pentru a i se proteja interesele legitime.

Aceste cinci principii trebuie respectate în cazul investigării unui deces sau a unei vătămări gravă în custodia poliției sau urmare a acțiunilor poliției. Ele oferă, de asemenea, un cadru util pentru examinarea tuturor plângerilor. Cele mai bune rezultate sunt atinse de activitatea unei autorități independente de plângere împotriva poliției în parteneriat cu poliția.

Această structură independentă de plângere împotriva poliției ar trebui să aibă controlul asupra sistemului de plângeri și să împartă cu aceasta, responsabilitatea pentru:

- vizibilitatea și supravegherea sistemului;
- procesul de notificare, înregistrare și repartizare a plângerilor;
- medierea în cazul plângerilor care nu sunt examinate;
- examinarea plângerilor; și
- soluționarea plângerilor și căile de atac.

Speranța că procedurile penale sau disciplinare vor fi instituite împotriva unui ofițer de poliție în privința căruia există dovezi de comitere a abuzului constituie o protecție importantă împotriva impunității și este esențială pentru încrederea publicului în sistemul de plângere împotriva poliției. Autoritatea de urmărire penală, poliția și autoritatea independentă pentru soluționarea plângerilor împotriva poliției ar trebui să-și motiveze deciziile lor cu privire la procedurile penale și disciplinare pentru care sunt competente.

1. Introducere

1. În ultimii ani, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Comitetul pentru prevenirea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante (CPT) și Comisarul pentru Drepturile Omului au identificat probleme cu privire la modul cum sunt examinate plângerile împotriva poliției. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului evoluează rapid în domeniul abuzurilor poliției și al lipsei investigațiilor și remediilor eficiente. În urma vizitelor în diferite state membre CPT-ul a considerat necesar să facă recomandări cu privire la combaterea impunității poliției pentru maltratări și abuzuri. În mod similar, Comisarul a raportat alegații de abuzuri din partea poliției și de impunitate și a făcut recomandări în sprijinul unor structuri independente de soluționarea plângerilor împotriva poliției în unele state membre.
2. Pentru a dezvolta o mai bună înțelegere a plângerilor împotriva poliției, Comisarul a organizat două ateliere de lucru în mai 2008 vizând independența și eficiența mecanismelor de reclamații și modul în care structurile naționale de drepturile omului se ocupă de plângerile împotriva poliției.¹
3. În conformitate cu mandatul Comisarului pentru Drepturile Omului de promovare, conștientizare, respectare efectivă și exercitarea pe deplin a drepturilor omului în cadrul statelor membre ale Consiliului Europei, precum și pentru a oferi consiliere și informații cu privire la protecția drepturilor omului (articolele 3 și 8 din Rezoluția (99) 50 a Comitetului de Miniștri), Comisarul publică prezentul aviz cu privire la examinarea independentă și eficientă a plângerilor împotriva poliției.

2. Definiții

În prezentul aviz se aplică următoarele definiții.

4. Poliție se referă la forțele de poliție sau servicii tradiționale și alte servicii publice autorizate și/sau controlate și aflate sub responsabilitatea unui stat, cu respectarea deplină a preeminenței dreptului, pentru furnizarea de servicii de poliție. Deși unele instituții private, precum o companie privată de securitate, de exemplu, pot furniza și ele servicii de poliție, acest aviz nu este destinat să se aplice unor astfel de organizații.
5. Servicii **de poliție** se referă la responsabilitățile și atribuțiile exercitate de către poliție pentru a proteja publicul, inclusiv pentru a:
  - Menține pacea;
  - Aplica legea;
  - Preveni și descoperi infracțiunile;
  - Proteja drepturile omului.

Astfel de servicii ar trebui să fie prestate în conformitate cu principiile de echitate, egalitate și respect pentru drepturile omului.

6. **Plângere** se referă la o nemulțumire exprimată cu privire la un serviciu de poliție sau la comportamentul unui ofițer de poliție, adusă la cunoștința autorității competente, care poate fi serviciul de poliție în cauză sau o organizație independentă de examinare a plângerilor împotriva poliției. Acest aviz se aplică în principal la plângerile făcute cu privire la conduita ofițerilor de poliție. Plângerile făcute cu privire la normele în activitatea de poliție, instrucțiunile operaționale

¹ Atelier de Experți *Mecanismele de plângere împotriva poliției: asigurarea independenței și a eficienței*, Strasbourg, 26-27 mai 2008, și Atelier *Plângerile împotriva poliției – tratarea de către structurile naționale de drepturile omului*, St. Petersburg, 20-21 mai 2008. Ultimul atelier a fost organizat sub egida Programului comun Uniunea Europeană - Consiliul Europei *Crearea unei rețele active de structuri independente și nejudiciare în domeniul drepturilor omului*, denumit de aici înainte *Proiect Peer-to-Peer*.

sau politica în materie de servicii de poliție vor fi menționate în prezentul aviz drept "plângeri funcționale" cu scopul de a le distinge de plângerile legate de conduită. Ca o recunoaștere a importanței acordate plângerilor funcționale, în special în ceea ce privește speranța că toate plângerile vor fi tratate cu seriozitatea cuvenită, examinate în mod corespunzător și cu scopul de a învăța din lecțiile trase, se va face referință în acest aviz la plângerile funcționale, după caz, pentru păstrarea încrederii publicului în sistemul de plângere împotriva poliției.

7. În cazul în care sunt angajate Articolul 2 din CEDO, dreptul la viață, sau Articolul 3, interzicerea torturii, a tratamentelor inumane sau degradante, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului impune ca o investigație să fie efectuată indiferent dacă există sau nu o plângere împotriva poliției. Potrivit prezentului aviz, un incident grav de acest tip va fi menționat drept o plângere care trebuie investigată în conformitate cu cele cinci principii CEDO de examinare eficientă a plângerilor împotriva poliției.
8. **Cele Cinci principii ale CEDO de examinare eficientă a plângerilor împotriva poliției** - independența, adecvare, promptitudine, control public și implicarea victimei - se referă la cerințele dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului pentru examinarea unor incidente grave care implică poliția angajând Articolul 2 sau 3 al CEDO (a se vedea mai jos, punctul 30).
9. **Reclamant** se referă la o persoană care a făcut o plângere împotriva poliției sau o persoană care nu a făcut plângere, dar a fost victimă, sau, în caz de deces, persoanele îndreptățite, într-un caz grav în care poliția sau o autoritate independentă de examinare a plângerilor împotriva poliției au efectuat o anchetă, ca și în cazul în care o plângere ar fi fost făcută.
10. **Autoritate independentă de examinare a plângerilor împotriva poliției (IPCB)** se referă la un organism public cu responsabilități în soluționarea plângerilor împotriva poliției, nesubordonat și separat de poliție.
11. **Sistem de examinare a plângerilor împotriva poliției** se referă la cadrul operațional de soluționare a plângerilor împotriva poliției, la toate etapele procesului de examinare a plângerii:
  1. vizibilitatea și accesibilitatea sistemului: în ceea ce privește promovarea conștientizării publicului și ușurința cu care o plângere poate fi făcută;
  2. notificarea, înregistrarea și repartizarea: în ceea ce privește modul în care reclamanții au fost primiți, plângerile lor înregistrate și stabilită procedura corespunzătoare pentru tratarea diferitelor tipuri de plângeri;
  3. procesul de mediere: în ceea ce privește modul în care sunt tratate plângerile care nu sunt examinate;
  4. procesul de investigație: în ceea ce privește modul în care sunt tratate plângerile examinate;
  5. soluționare: în ceea ce privește rezultatul examinării unei plângeri ca urmare a unei investigații; și
  6. căile de atac: în ceea ce privește dreptul reclamantului de a contesta modul în care plângerea a fost tratată sau soluționată.
12. **Examinarea unei plângeri** se referă la parcurgerea de către o plângere administrativă a tuturor procedurilor extrajudiciare, culminând cu o recomandare făcută unei autorități de urmărire penală sau unui serviciu de poliție. Prezentul aviz nu se aplică în cazul examinării de către o instanță judiciară sau în cadrul unei proceduri penale sau disciplinare împotriva unui ofițer de poliție, ca urmare a unei astfel de plângeri.

3. Exercițarea serviciilor de poliție: principii generale

13. Există un acord internațional larg privind administrarea poliției și exercițarea serviciilor de poliție²

² Vezi, de exemplu, Consiliul Europei, *Codul European al eticii de poliție*; Consiliul Europei – Comitetul pentru prevenirea torturii, *Standardele CPT*, Capitolul IX. Combaterea impunității; Națiunile Unite, *Codul de conduită*

14. Câțiva factori contribuie la stabilirea statutului poliției ca o instituție publică cu un profil înalt și respectată :
- prestarea de servicii publice de bază;
  - frecvență înaltă de interacțiune cu publicul;
  - prevenire intensivă a criminalității, campanii de informare în cadrul siguranței publice;
  - și al anchetelor penale, apelul la sprijinul și asistența publicului;
  - rețeaua de stații de poliție locale / anexe; și
  - întreținerea de legături strânse cu comunitățile locale.
15. În interesul furnizării serviciilor de poliție independente, imparțiale și eficiente și pentru a le proteja împotriva ingerințelor politice, poliției i se acordă un grad mare de discreție în exercitarea funcțiilor sale.
16. În scopul îndeplinirii sarcinilor sale, legea acordă poliției puteri coercitive iar poliția poate face uz de forță într-un mod rezonabil în exercitarea legală a competențelor sale.
17. Deoarece în ultimele decenii societatea a devenit mai complexă și, pe măsură ce cunoștințele științifice și tehnologice avansează, au crescut și puterile speciale puse la dispoziția poliției pentru a îndeplini sarcinile sale, precum și capacitatea sa de a pătrunde în viața oamenilor și de a interfera cu drepturile individuale ale omului.
18. Respectarea preeminenței dreptului se aplică poliției în același mod în care se aplică pentru fiecare membru al societății. Nu poate exista nici o încercare de a tăinui, scuza sau justifica exercitarea ilegală a competențelor coercitive sau intruzive de către un ofițer de poliție prin recursul la puterile sale legale coercitive sau intruzive. Etica poliției și respectarea standardelor profesionale servesc pentru a asigura, că exercitarea serviciilor de poliție se efectuează la cel mai înalt nivel. Nu poate exista impunitate a poliției pentru rele tratamente sau conduită necorespunzătoare.
19. Odată cu extinderea competențelor, de asemenea cresc și așteptările ca serviciile de poliție se vor conforma cu principiile democrației, responsabilității și respectului pentru drepturile omului și anume așa cum este scris în preambulul *Codului de conduită al personalului forțelor de ordine al Națiunilor Unite* - "fiecare structură a forțelor de ordine ar trebui să fie reprezentativă, receptivă și răspunzătoare în fața întregii comunități".
20. O rețea de mecanisme de reglementare administrativă, politică, juridică și fiscală operează în interesul realizării unor servicii de poliție democratice, responsabile și respectuoase de drepturile omului. Un sistem corect și eficient de examinare a plângerilor împotriva poliției constituie o componentă esențială a unei astfel de rețele de reglementare, precum și unele IPCBuri legale au fost create în ultimii ani într-un număr de jurisdicții din întreaga lume pentru a supraveghea administrarea procesului de examinare a plângerilor.

4. Scopul și caracteristicile unui sistem de examinare a plângerilor împotriva poliției

21. Serviciile de poliție sunt strâns asociate cu disputele dintre indivizi și grupuri de oameni și cu soluționarea acestora. Practica poliției este, prin urmare, predispusă erorilor și confuziilor. Metodele polițienești chibzuite, inclusiv disponibilitatea de a aborda nemulțumirile și de a-și recunoaște greșelile cât mai curând posibil și de a învăța lecțiile ce rezultă din aceste plângeri sporesc eficacitatea poliției și încrederea publicului în poliție. Un serviciu de poliție receptiv și

---

pentru personalul forțelor de ordine; Grup comun de lucru neformal al Consiliului Europei privind poliția și drepturile omului, Poliția într-o societate democratică; Este serviciul vostru de poliție un campion în drepturile omului?; Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Ghidul privind democrația polițienească; Forța Internațională de Poliție a Organizației Națiunilor Unite, Ghidul Comisarului privind o poliție democratică în Federația Bosnia-Herțegovina.

susceptibil de fi supus răspunderii, care vădit dorește să abordeze preocupările publicului va fi, de asemenea, mai bine plasat pentru a asigura încrederea și convingerea publică în capacitatea și angajamentul său de a preveni crimele și abuzul de putere comis de ofițerii de poliție.

22. Scopurile principale ale unui sistem de examinare a plângerilor împotriva poliției sunt:
- De a reacționa la plângerile reclamantilor;
  - De a identifica abaterile poliției și, după caz, de a furniza probe în susținerea
    - i. procedurilor penale,
    - ii. procedurilor disciplinare, sau
    - iii. altor măsuri manageriale;
  - De a furniza poliției feedback-ul din partea publicului cu experiență directă în practicile de poliție;
  - De a facilita accesul la dreptul la un recurs efectiv în cazul încălcării unui drept CEDO, cum prevede articolul 13 din CEDO;
  - De a preveni relele tratamente și abuzurile din partea poliției;
  - În asociere cu poliția și alte organisme de reglementare de a înființa, monitoriza și implementa standardele privind poliția, și
  - De a trage învățăminte din politica și practica poliției.
23. Toate plângerile, inclusiv plângerile legate de serviciu, oferă serviciilor de poliție oportunitatea de a învăța unele lecții direct de la public și servesc ca indicatori importanți ai receptivității și responsabilității poliției față de comunitate.
24. Pentru prevenirea eficientă a relor tratamente și a abuzurilor, toate plângerile împotriva poliției, inclusiv plângerile legate de serviciu trebuie să fie examinate prin metode adecvate. Plângerile și modul în care acestea sunt tratate trebuie să fie diferențiate în funcție de gravitatea alegerii și de consecințele potențiale pentru ofițerul pârât.
25. Sistemul de examinare a plângerilor împotriva poliției ar trebui să funcționeze în plus, față de, și nu ca o alternativă la căile legale de atac penale, publice și private pentru abuzurile poliției.
26. Există patru tipuri principale de plângeri împotriva conduitei unui ofițer de poliție cu privire la acuzațiile de:
- Abuzuri care ridică probleme de responsabilitate penală;
  - Încălcarea a unui drept fundamental sau de libertate a omului;
  - Abuzuri care ridică probleme de responsabilitate disciplinară; și
  - Performanță de lucru slabă sau necorespunzătoare.
27. Procedurile referitoare la plângeri mai puțin grave nu ar trebui să fie atât de birocratice încât un reclamant potențial să fie descurajat de a mai face plângere. În cazul în care o plângere ridică probleme legate de proceduri penale sau disciplinare, vor trebui să existe suficiente garanții pentru a proteja drepturile ofițerului de poliție pârât.
28. Un sistem de plângere împotriva poliției ar trebui să fie ușor de înțeles, deschis și accesibil, cu o viziune pozitivă și de înțelegere a problemelor de sex, rasă, etnie, religie, convingeri, orientare sexuală, identitate sexuală, dizabilitate și vârstă. Acesta ar trebui să fie eficient și asigurat cu resurse necesare ca să poată să contribuie la dezvoltarea unei atmosfere de preocupare în furnizarea serviciilor de poliție.

5. Independența autorității de examinare a plângerilor împotriva poliției

29. Existența unui sistem independent și eficient de examinare a plângerilor este esențială pentru asigurarea și menținerea încrederii publicului în poliție și aceasta va servi ca o protecție fundamentală împotriva relor tratamente și a abuzurilor. Un organism independent de examinare a plângerilor împotriva poliției (IPCB) ar trebui să constituie un element pivot al unui astfel de sistem.

30. Cinci principii de investigație eficientă în examinarea plângerilor împotriva poliției au fost dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la Articolele 2 și 3 din CEDO:
1. **Independență:** nu ar trebui să existe relații instituționale sau ierarhice între anchetatori și ofițerul pârât, ci ar trebui să existe o independență reală;³
  2. **Adecvare:** investigația ar trebui să fie în stare să acumuleze probe pentru a stabili dacă comportamentul polițistului pârât a fost ilegal și de a identifica și pedepsi pe cei responsabili;⁴
  3. **Promptitudine:** investigația ar trebui să se deruleze fără întârziere și într-un mod rapid, cu scopul de a menține încrederea în preeminența dreptului;⁵
  4. **Control public:** procedurile și luarea deciziilor ar trebui să fie deschise și transparente pentru a asigura tragerea la răspundere;⁶ și
  5. **Implicarea victimei:** reclamantul ar trebui să fie implicat în procesul de examinare a plângerii pentru a i se proteja interesele legitime.⁷
31. Articolele 2 și 3 ale CEDO sunt dispoziții fundamentale ce consacră valorile fundamentale ale societăților democratice care formează Consiliul Europei.⁸ Există două scopuri principale ale celor cinci principii eficiente ale CEDO privind examinarea plângerilor împotriva poliției. Pe de o parte, acestea au fost dezvoltate pentru a se asigura că o persoană dispune de un recurs efectiv în cazul unei presupuse încălcări a Articolului 2 sau 3 din CEDO.⁹ Pe de altă parte, principiile sunt menite să protejeze împotriva încălcării acestor drepturi fundamentale, prin asigurarea unui cadru de investigație eficient și în stare să aducă infractorii în fața justiției¹⁰.
32. Cerința minimă este ca un stat membru să asigure măsuri pentru a se conforma celor cinci principii în cazul în care este angajat Articolul 2 sau 3 din CEDO. În scopul promovării acestui obiectiv, CPT-ul a încurajat puternic crearea unei structuri de sine stătătoare de investigație independentă.¹¹
33. Mai mult, cele cinci principii, servesc și ca linii directoare utile pentru tratarea tuturor plângerilor. Existența unei structuri independente de examinare a plângerilor împotriva poliției (IPCB) cu responsabilități largi pentru supravegherea întregului sistem de plângeri împotriva poliției va consolida principiul independenței. În prezentul aviz sunt propuse practici în sprijinul unui sistem de plângere împotriva poliției bazat pe respectarea drepturilor omului care va permite reacții adecvate și proporționale pentru toate plângerile.
34. Pentru funcționarea unui IPCB legislația primară ar trebui să prevadă responsabilități generale pentru supravegherea sistemului de examinare a plângerilor împotriva poliției și o responsabilitate expresă de a investiga plângerile în baza Articolelor 2 și 3, în conformitate cu principiul CEDO al independenței. Dispoziții, cum ar fi, de exemplu, legislația secundară, regulamentele, statutele și protocoalele, vor fi necesare pentru a permite poliției și IPCBurilor de a lucra în parteneriat și de a se asigura că toate plângerile sunt tratate în mod corect, independent și eficient.
35. Concepția instituțională a IPCBurilor stabilită într-o serie de jurisdicții din Europa în ultimii ani, a luat forma unor instituții specializate de tip ombudsman sau, alternativ, a unor structuri pe

³ Vezi, de exemplu, *Ramsahai c Olandei* (Cererea nr.52391/99), Hotărârea din 15 mai 2007; *Bati c Turciei* (Cererea nr. 33097/96 și 57834/00), Hotărârea din 3 iunie 2004.

⁴ Vezi, de exemplu, *Nachova c Bulgariei* (Cererea nr. 43577/98 and 43579/98), Hotărârea din 6 iulie 2005; *Aksoy c Turciei* (100/1995/606/694), Hotărârea din 18 decembrie 1996.

⁵ Vezi, de exemplu, *Isayeva c Rusiei* (Cererea nr. 5794/00, 57948/00 și 57949/00), Hotărârea din 24 februarie 2005; *Aydin c Turciei* (57/1996/676/866), Hotărârea din 25 septembrie 1997.

⁶ Vezi, de exemplu, *Ognyanova c Bulgariei* (Cererea nr. 46317/99), Hotărârea din 23 februarie 2006; *Chitayev c Rusiei* (Cererea nr. 59334/00), Hotărârea din 18 ianuarie 2007.

⁷ Vezi, de exemplu, *McKerr c Regatului Unit* (Cererea nr. 28883/95), Hotărârea din 4 mai 2001.

⁸ Vezi, de exemplu, *McCann c Regatului Unit* (17/1994/464/545), Hotărârea din 20 februarie 1995; *Selmouni c Franței* (Cererea nr. 25803/94), Hotărârea din 28 iulie 1999.

⁹ Vezi, de exemplu, *Salman c Turciei* (Cererea nr. 21986/93), Hotărârea din 27 iunie 2000, § 123.

¹⁰ Vezi, de exemplu, *Nachova c Bulgariei* (Cererea nr. 43577/98 și 43579/98), Hotărârea din 6 iulie 2005, § 110.

¹¹ Standardele CPT, Capitolul IX., § 38.

domeniu. Numirea unui ombudsman al poliției sau a unei comisii de examinare a plângerilor împotriva poliției cu un număr de comisari coordonați de către un președinte, ar fi în stare să asigure supravegherea acestui sistem de plângeri corect, independent și eficient. *Principiile Națiunilor Unite cu privire la statutul și funcționarea instituțiilor naționale pentru protecția și promovarea drepturilor omului* (Principiile de la Paris), sunt, de asemenea, relevante pentru “calibrarea” independenței și funcționarea IPCBurilor. Firește, dispozițiile constituționale și sistemele de menținere a ordinii, împreună cu influențele istorice, politice și culturale care prevalează în fiecare stat membru vor juca un rol major în stabilirea reglementărilor instituționale pentru IPCB.

36. IPCBurile trebuie să fie transparente în și responsabile pentru operațiunile lor. Fiecare ombudsman de poliție sau comisar pentru plângerile împotriva poliției ar trebui să fie numit de către și să poarte răspundere în fața unei adunări legislative sau a unui comitet format din reprezentanți aleși, care să nu aibă responsabilități exprese în furnizarea de servicii de poliție.¹²
37. Pentru a-i permite să-și îndeplinească funcțiile sale de investigație și supraveghere, IPCBurile trebuie să dispună de suficiente fonduri publice. Anchetatorii IPCB trebuie să fie dotați cu o gamă completă de competențe specifice poliției pentru a le permite să efectueze investigații corecte, independente și eficiente.
38. IPCBurile ar trebui să fie reprezentative pentru un public divers și să ia dispozițiile necesare pentru a consulta toate părțile vizate în sistemul de examinare a plângerilor împotriva poliției. Acestea includ reclamanții și reprezentanții lor, serviciile de poliție și asociațiile de reprezentare a personalului, departamentele centrale și locale cu responsabilități în poliție, procurori, organizații comunitare și ONG-uri, cu un interes în poliție.
39. IPCBurile ar trebui să respecte independența operațională a poliției și să sprijine șeful poliției în calitatea sa de autoritate disciplinară pentru serviciul de poliție respectiv. Ar trebui să se manifeste adeziunea la o diviziune clară a responsabilităților între IPCB și poliție, cu cooperarea deplină din partea poliției, ceea ce va ajuta la menținerea unor înalte standarde de conduită și la îmbunătățirea performanței poliției.
40. IPCBurile ar trebui să aibă responsabilitatea pentru examinarea plângerilor în care:
  - Este angajat Articolul 2 sau 3 din CEDO; sau
  - Apare o problemă de responsabilitate penală sau disciplinară.

În plus, poliția poate transmite în mod voluntar plângeri către IPCB; un membru al guvernului responsabil de poliție poate solicita IPCBului să efectueze o anchetă polițienească care se consideră a fi de interes public; sau IPCBul se poate autosesiza în orice problemă de anchetă polițienească, dacă aceasta este considerată a fi de interes public.¹³

41. Poliția ar trebui să aibă responsabilitatea pentru examinarea plângerilor în care:
  - Nu este angajat Articolul 2 sau 3 din CEDO;
  - Nu apare nici o problemă de responsabilitate penală sau disciplinară; sau
  - IPCB își declină competența de trata o plângere în favoarea poliției.

6. Funcționarea sistemului de examinare a plângerilor împotriva poliției

6.1 Vizibilitate și accesibilitate

42. Poliția și IPCBul ar trebui să-și împartă responsabilitatea pentru vizibilitatea și accesibilitatea sistemului de examinare a plângerilor împotriva poliției. Profilul înalt al serviciului de poliție și interacțiunile frecvente cu publicul îl plasează într-o poziție ideală pentru a promova

¹² Vezi, de exemplu, *Khan c Regatul Unit* (Cererea nr. 35394/97), Hotărârea din 27 iunie 2000, § 46.

¹³ Vezi, de exemplu, *Acar c Turciei* (Cererea nr. 26307/95), Hotărârea din 8 aprilie 2004, § 221

conștientizarea publicului cu privire la sistemul de plângeri astfel cum acesta este supravegheat de IPCBuri.

43. Exemplele de bune practici includ:

- Furnizarea de informații cu privire la plângerile pe materialele publicitare ale poliției;
- Afișarea de informații privind plângerile în toate secțiile de poliție, în special în zonele de detenție;
- Toate persoanele deținute în incinta poliției trebuie informate în scris cu privire la modul de a face o plângere, la momentul eliberării lor;
- În timpul serviciului ofițerii de poliție pot purta asupra lor „cartonașe informative de plângeri”, care pot fi distribuite publicului care își exprimă nemulțumirea față de poliție;
- Afișarea de informații privind plângerile împotriva poliției în spațiile publice controlate de către organele de justiție penală, inclusiv de urmărire penală, de probațiune, de executare a pedepselor și de judecată; precum și
- Afișarea de informații privind plângerile împotriva poliției în spațiile publice care nu intră sub umbrela sistemului de justiție penală, inclusiv organizații comunitare, de consiliere și de ajutor social.

44. În îndeplinirea sarcinilor lor, ofițerii de poliție intră frecvent în contact cu oameni din toate mediile sociale iar statutul unui reclamant potențial ar putea avea un impact asupra deciziei lor de a avea sau nu încredere să se angajeze într-un sistem de plângere. Accesul la sistem ar trebui să fie făcut prin intermediul poliției sau IPCBurilor. Ar trebui să fie disponibile o serie de metode care să faciliteze accesul reclamantului hotărât să depună o plângere, care să fie pe deplin conștient de dreptul său de a depune plângere și să dorească să facă apel imediat și direct cu poliția. Reclamantul care nu are încredere și care ar prefera să ceară în altă parte un sfat și să nu aibă relații directe cu poliția ar trebui să aibă, de asemenea, acces deplin și complet la sistemul de plângere.

45. Reclamantii ar trebui să poată să desemneze un reprezentant legal, agent sau terț, la alegerea lor, care să acționeze în numele lor în toate aspectele legate de plângere. În scopul de a proteja interesele sale legitime, ar trebui pusă la dispoziția reclamantului o asistență financiară pentru consultanță juridică și de reprezentare.

46. Accesul la sistemul de examinare a plângerilor împotriva poliției, fie de către reclamant fie de reprezentantul său desemnat, se poate face printr-o serie de metode, inclusiv:

- În persoană, la sediul poliției, fie cu ocazia care a dat naștere plângerii, fie ulterior;
- Prin apel telefonic la poliție sau IPCB;
- Prin fax la poliție sau IPCB;
- Prin scrisoare adresată poliției sau IPCBului; sau
- În format electronic, prin e-mail sau World Wide Web, la poliție sau IPCB.

47. Personalul de poliție care se ocupă cu chestiunile generale ale publicului în zona de recepție de la secțiile de poliție sau prin telefon ar trebui să beneficieze de instruire și să fie în măsură să ofere consiliere de bază privind sistemul de plângeri.

6.2 Notificare, înregistrare și repartizare

48. Toate decesele și vătămrile grave suferite în custodia poliției sau în legătură cu exercitarea serviciilor de poliție trebuie să fie menționate cât mai curând posibil IPCBului, pentru înregistrare.¹⁴

49. IPCBul trebuie să aibă competența de a iniția imediat o investigație în urma unui incident care implică deces sau vătămări grave chiar și în absența unei plângeri sau a consimțământului victimei, sau al persoanelor îndreptățite, în caz de deces.¹⁵

¹⁴ Vezi, de exemplu, *Ramsahai c Olandei* (Cererea nr. 52391/99), Hotărârea din 15 mai 2007, § 339.

¹⁵ Vezi, de exemplu, *Ramsahai c Olandei* (Cererea nr. 52391/99), Hotărârea din 15 mai 2007, § 339.

50. Potențialii reclamânți și reprezentanții lor care aleg să facă plângerea în persoană sau prin telefon ar trebui să fie tratați cu respect și priviți de către poliție și IPCB ca cetățeni care-și îndeplinesc o datorie civică.
51. Notificarea unei plângeri poate fi făcută la poliție sau IPCB.
52. Toate plângerile trebuie să fie înregistrate de către IPCB. Toate plângerile făcute la poliție trebuie să fie transmise IPCBului pentru înregistrare.
53. Acuzațiile de rele tratamente sau de abuz făcute înaintea unui funcționar de justiție trebuie să fie înregistrate și transmise IPCBului pentru înregistrare¹⁶. Același lucru este valabil în cazul în care un funcționar de justiție posedă dovezi credibile.
54. În cazul în care acuzații de rele tratamente sau de abuz ori în care dovezi credibile se află în posesia unui medic legist¹⁷ sau cadru medical, reclamânții ar trebui să fie încurajați să sesizeze IPCBul pentru a le înregistra.
55. În așteptarea înregistrării la IPCB, poliția ar trebui să fie în măsură să se ocupe de plângerile sesizate care:
- Sunt dintr-o categorie pentru care poliția are responsabilitatea de a le trata, și
  - Reclamantul dorește ca poliția să se ocupe fără implicarea IPCB.
56. IPCB ar trebui să fie responsabil pentru categorisirea plângerilor și determinarea procedurii de tratare a acestora. Exemple de decizii adoptate la înregistrarea unei plângeri:
- nu se ia nici o altă măsură pe motiv că reclamantul nu ar avea motive pertinente să se plângă;
  - nu se ia nici o altă măsură la dorința reclamantului;
  - definește plângerea ca o plângere de serviciu și o alocă către autoritatea competentă;
  - se confirmă decizia poliției de a se ocupa de plângere pe perioada cât aceasta este deferită IPCBului;
  - dacă este făcută în legătură cu proceduri penale în curs, se consultă autoritatea de investigare responsabilă și se stabilește dacă decizia de repartizare ar trebui să aștepte încheierea procedurii respective;
  - se va adresa poliției pentru mediere;
  - se va adresa poliției pentru investigații; sau
  - se va adresa unui anchetator din cadrul IPCB.

6.3 Procesul de mediere

57. O plângere care pentru un profesionist ar putea fi considerată banală, poate provoca un stres pentru un om obișnuit. Modul în care aceste plângeri sunt tratate este de natură să influențeze credibilitatea și încrederea publicului în sistemul de poliție și de examinare a plângerilor contra poliției.
58. În mod curent, ofițerii de poliție aud nemulțumiri în timpul întâlnirilor cu populația, fără a apărea necesitatea de a depune o plângere. Acest lucru poate fi făcut cu titlul de explicație, de confirmare a unui punct de vedere diferit sau cu titlul de scuze. În cazul în care o neînțelegere relativ necomplicată sau un decalaj de comunicare între un ofițer de poliție și membru al publicului dă naștere la o plângere, poate să nu fie necesar pentru poliție sau IPCB de a întreprinde o investigație de lungă durată și costisitoare. Mai mult decât atât, este puțin probabil ca ancheta să răspundă așteptărilor reclamantului ca plângerea să fie rezolvată rapid, într-o manieră simplă și directă. Trebuie să se prevadă pentru astfel de plângeri modalități de rezolvare prin mediere sau printr-un mecanism mai puțin formal.

¹⁶ Vezi, de exemplu, *Standardele CPT* Capitolul IX., § 28.

¹⁷ Vezi, de exemplu, *Aksoy c Turciei* (100/1995/606/694), Hotărârea din 18 decembrie 1996, §§ 56 și 99.

59. Ofițerul de poliție cu responsabilități în tratarea unei plângeri clasificată drept supusă medierii va trebui să ia măsuri pentru a acumula informații despre plângere și modul în care reclamantul și ofițerul pârât doresc să procedeze, și, dacă este necesar, să numească un mediator.
60. Exemplele de moduri în care o plângere mediată poate fi soluționată în mod satisfăcător și în timp util, cu acordul reclamantului și al ofițerului pârât includ:
- scrisoare către reclamant din partea unui ofițer de poliție superior, oferind explicații pentru acțiunile denunțate și, dacă este cazul, o scuză;
  - o întâlnire între reclamant, în prezența reprezentantului său, cu un ofițer superior de poliție;
  - prin oferta unei plăți *ex gratia*; sau
  - printr-o întâlnire între reclamant și ofițerul pârât, cu reprezentanții prezenți, dacă este cerut, la convocarea unui ofițer de poliție de rang superior sau a unui mediator independent.
61. Un reclamant ar trebui să aibă dreptul de a contesta modul în care plângerea sa mediată a fost tratată sau soluționată de către poliție prin depunerea unui apel la IPCB.

6.4 Procesul de investigație

62. În plus față de cerința ca plângerile prevăzute la Articolul 2 și 3 să fie examinate în conformitate cu cele cinci principii eficiente ale CEDO privind examinarea plângerilor împotriva poliției, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului prevede, de asemenea, repere utile pentru toate etapele procesului de plângere împotriva poliției.

Independența

63. Existența unui IPCB cu responsabilități largi pentru supravegherea întregului sistem de plângere împotriva poliției aduce o contribuție importantă la principiul independenței. Responsabilitatea IPCBului pentru înregistrarea și repartizarea unei plângeri este în deplină concordanță cu speranța că, în afară de independența practică, nu ar trebui să existe legătură instituțională sau ierarhică între anchetatori și ofițerul pârât.¹⁸ Criteriile stabilite vor fi necesare pentru a determina cine este competent cu investigarea unei plângeri și cine trebuie să o realizeze.
64. Gravitatea unei plângeri, privite prin prisma experienței reclamantului, consecințele pentru ofițerul pârât și interesul public, joacă un rol important pentru a determina cine ar trebui să aibă competența pentru o investigație.
65. Costul va constitui un factor pentru a determina care instituție – poliția sau IPCB – ar trebui să efectueze investigația și cine suportă cea mai mare parte a costurilor.
66. Exemplele de situații privind IPCBurile și cooperarea polițienească prin prisma principiului independenței, gravității plângerii și implicațiilor de gestionare a resurselor, includ:
- IPCB să aibă competența pentru examinarea unei plângeri efectuate de către anchetatorii IPCB care angajează Articolul 2 sau 3 din CEDO;¹⁹
  - IPCB să aibă competența pentru examinarea unei plângeri care poate fi efectuată de către anchetatorii IPCB sau ai poliției în care apare o problemă de responsabilitate penală;
  - IPCB sau poliția să aibă competența pentru examinarea unei plângeri care poate fi efectuată de către anchetatorii IPCB sau ai poliției, în care este angajat un drept sau o libertate prevăzută de CEDO, cu excepția Articolelor 2 și 3, sau apare o problemă de responsabilitate disciplinară;

¹⁸ Vezi, de exemplu, *Ramsahai c Olandei* (Cererea nr.52391/99), Hotărârea din 15 mai 2007, § 325.

¹⁹ Vezi, de exemplu, *Ramsahai c Olandei* (Cererea nr.52391/99), Hotărârea din 15 mai 2007, §§ 337 - 340.

- O plângere întemeiată pe o performanță slabă sau necorespunzătoare a poliției, dacă este necesară pentru investigație, să fie de competența poliției și examinată de către anchetatorii de poliție;
- IPCB să aibă competența pentru examinarea unui incident înregistrat în absența unei plângeri, care ar putea fi efectuată de către anchetatorii IPCB sau ai poliției.

Adecvare

67. Principiul de adecvare a fost dezvoltat pentru a se asigura că examinarea plângerilor împotriva poliției este eficientă și capabilă de a aduce infractorii în fața justiției.
68. Respectarea principiului preeminenței dreptului impune ca examinarea plângerilor împotriva conduitei unui ofițer să fie efectuată în conformitate cu aceleași proceduri, inclusiv garanții pentru ofițerul pârât, ca și pentru oricare membru al populației suspectat de aceeași infracțiune.
69. Cerințele unei examinări minuțioase și cuprinzătoare a plângerii împotriva poliției pot include:
- luarea unei declarații complete și detaliate de la reclamant care ar acoperi toate circumstanțele plângerii sale;²⁰
  - depunerea eforturilor rezonabile pentru a depista martorii, inclusiv din rândul populației²¹ și al ofițerilor de poliție²² cu scopul de a obține declarații complete și detaliate;²³
  - în cazul în care pot apărea probleme de responsabilitate penală, interviuarea colaboratorilor de poliție acuzați sau suspectați de activități ilicite în calitate de bănuți, beneficiază de garanțiile unui proces echitabil²⁴ nefiindu-le permis să discute cu colegii lor înainte de a putea da explicații;
  - depunerea eforturilor rezonabile pentru a obține, colecta și analiza toate probele criminalistice²⁵ și medico-legale;²⁶
  - examinarea ipotezelor pe temeiul suspiciunii rezonabile și fără a neglija probele aduse în susținerea unei plângeri²⁷ și a accepta în mod necritic probe, în special mărturiile ale polițiștilor,²⁸ împotriva unei plângeri depuse;²⁹
  - examinarea plângerilor de discriminare din partea poliției sau de conduită incorectă din partea poliției pe criterii de rasă,³⁰ etnie, religie, convingeri, identitate sexuală, orientare sexuală, dizabilitate, vârstă sau pe orice alt criteriu ; și
  - recunoscând dificultățile întâmpinate de anchetatori în examinarea faptelor de discriminare, aceștia au o sarcină suplimentară de a examina minuțios toate faptele pentru a descoperi orice motive discriminatorii posibile.³¹

Promptitudine

70. Principiul promptitudinii pune în evidență necesitatea de a ține cont de factorul "timp" și aceea că investigarea corectă și eficientă a plângerilor trebuie să fie efectuată prompt și rapid.³² Întârzierea poate duce la pierderea unor probe cruciale și la eșecul de a efectua o investigație

²⁰ Vezi, de exemplu, *Cobzaru c României* (Cererea nr. 48254/99), Hotărârea din 26 iulie 2007, § 71.

²¹ Vezi, de exemplu, *Ognyanova c Bulgariei* (Cererea nr. 46317/99), Hotărârea din 23 februarie 2006, § 110.

²² Vezi, de exemplu, *Velikova c Bulgariei* (Cererea nr. 41488/98), Hotărârea din 18 mai 2000, § 79.

²³ Vezi, de exemplu, *Assenov c Bulgariei* (90/1997/874/1086), Hotărârea din 28 octombrie 1998, § 103.

²⁴ Vezi, de exemplu, *Ramsahai c Olandei* (Cererea nr. 52391/99), Hotărârea din 15 mai 2007, § 330.

²⁵ Vezi, de exemplu, *Ramsahai c Olandei* (Cererea nr. 52391/99), Hotărârea din 15 mai 2007, § 329.

²⁶ Vezi, de exemplu, *Aksoy c Turciei* (100/1995/606/694), Hotărârea din 18 decembrie 1996, § 56.

²⁷ Vezi, de exemplu, *Aksoy c Turciei* (100/1995/606/694), Hotărârea din 18 decembrie 1996, § 56.

²⁸ Vezi, de exemplu, *Kaya c Turciei* (158/1996/777/978), Hotărârea din 19 februarie 1998, § 89.

²⁹ Vezi, de exemplu, *Cobzaru c României* (Cererea nr. 48254/99), Hotărârea din 26 iulie 2007, § 72.

³⁰ Vezi, de exemplu, *Nachova c Bulgariei* (Cererea nr. 43577/98 și 43579/98), Hotărârea din 6 iulie 2005, §§ 162-168; și recomandările Comitetului European contra Rasismului și a Intoleranței privind plângerile contra discriminării rasiale, *Recomandările de politică generală nr. 11, Privind Combaterea rasismului și a discriminării rasiale în activitatea poliției*, § 51.

³¹ Vezi, de exemplu, *Nachova c Bulgariei* (Cererea nr. 43577/98 și 43579/98), Hotărârea din 6 iulie 2005, §§ 160-164.

³² Vezi, de exemplu, *Ognyanova c Bulgariei* (Cererea nr. 46317/99), Hotărârea din 23 februarie 2006, § 114.

eficientă.³³

71. Omisiunea de a efectua o investigație a plângerii în mod prompt și cu o rapiditate rezonabilă poate da impresia că există o reticență de a investiga sau o coluziune între anchetatori și ofițerul pârât, pentru a ascunde infracțiunea.³⁴ Întârzierea poate părea injustă și ofițerului pârât și poate fi privită ca un abuz procesual, ceea ce poate duce la eșecul de a aduce persoana vinovată în fața justiției în pofida existenței unor probe incontestabile împotriva sa.³⁵
72. Principiul promptitudinii joacă un rol crucial în păstrarea credibilității și încrederii în preeminența dreptului și în respectul acordat principiului fundamental potrivit căruia ofițerii de poliție sunt responsabili în fața legii, dar în același timp sunt și protejați prin lege de-a lungul întregii proceduri de examinare a plângerii contra poliției.
73. Adeziunea la principiul promptitudinii se manifestă prin:
- punerea în aplicare în timp util a procedurilor de notificare, înregistrare și repartizare;
  - deplina cooperare între poliție și IPCB în examinarea plângerilor, în special pentru a păstra probele în urma incidentelor grave și atunci când ofițerii de poliție s-ar afla la locul comiterii faptei înaintea anchetatorilor IPCB;³⁶ și
  - respectarea termenelor în desfășurarea unei investigații minuțioase și cuprinzătoare și calificarea plângerii.

Controlul public

74. Scopul principiului controlului public este acela de a stabili culpabilii atât în teorie, cât și în practică. Caracterul confidențial și sensibil al anchetelor în materie de plângeri împotriva poliției trebuie să fie luat în considerare iar gradul controlului public necesar poate varia de la caz la caz.³⁷
75. Principiile controlului public și de implicare a victimelor sunt strâns legate. Ar trebui să existe o prezumție că rapoartele și alte documente vor fi dezvăluite, mai ales, reclamantului. Divulgarea documentelor care explică motivele pentru care o anumită decizie a fost luată poate ajuta la risipirea oricărei îndoieli că ar fi existat impunitate pentru abuzurile poliției.³⁸ În unele cazuri, de exemplu, în urma unui deces sau vătămării corporale în detenția poliției, s-ar putea să apară necesitatea de a conduce o anchetă publică în fața unei autorități judiciare³⁹ sau de a susține o audiență disciplinară publică a poliției.
76. Fără acces la rapoarte și documente după finalizarea procesului de examinare a reclamațiilor reclamantii se pot găsi în situația de a nu putea contesta modul în care plângerea lor a fost tratată sau rezolvată.⁴⁰

Implicarea victimei

77. Principiul implicării victimei, prin asigurarea participării reclamantului în cadrul investigației, servește a proteja interesele sale legitime în sistemul de plângeri.⁴¹ În scopul de a facilita implicarea unui reclamant, fără a aduce atingere intereselor unui ofițer pârât, ofițerul de poliție sau IPCBul competent pentru tratarea unei plângeri ar trebui să ia măsurile necesare pentru a lua legătura cu reclamantul. Reclamantul ar trebui să fie consultat și informat cu privire la evoluția întregului parcurs al plângerii sale.⁴²

³³ Vezi, de exemplu, *Aydin c Turciei* (57/1996/676/866), Hotărârea din 25 septembrie 1997 § 108.

³⁴ Vezi, de exemplu, *Ramsahai c Olandei* (Cererea nr. 52391/99), Hotărârea din 15 mai 2007, § 330.

³⁵ Vezi, de exemplu, *Bati c Turciei* (Cererea nr. 33097/96 și 57834/00), Hotărârea din 3 iunie 2004, § 147.

³⁶ Vezi, de exemplu, *Ramsahai c Olandei* (Cererea nr. 52391/99), Hotărârea din 15 mai 2007, § 338.

³⁷ Vezi, de exemplu, *Isayeva c Rusiei* (Cererea nr. 5794/00, 57948/00 și 57949/00), Hotărârea din 24 februarie 2005, § 213.

³⁸ Vezi, de exemplu, *McKerr c Regatului Unit* (Cererea nr. 28883/95), Hotărârea din 4 mai 2001, § 338.

³⁹ Vezi, de exemplu, *Edwards c Regatului Unit* (Cererea nr. 46477/99) 14 martie 2002, § 84.

⁴⁰ Vezi, de exemplu, *Oğur c Turciei* (Cererea nr. 21594/93), Hotărârea din 20 mai 1999, § 92.

⁴¹ Vezi, de exemplu, *Güleç c Turciei* (54/1997/838/1044), Hotărârea din 27 iulie 1998, § 82.

⁴² Vezi, de exemplu, *Edwards c Regatului Unit* (Cererea nr. 46477/99) 14 martie 2002, § 84.

78. Este important ca principiul implicării victimei să fie unul util și efectiv aplicat, și nu unul steril și retoric. Interesele reclamantului, care poate a fost traumatizat de experiența sa, nu are încredere sau nu înțelege modul în care funcționează sistemul de plângeri împotriva poliției, nu sunt respectate în cazul în care acesta are dificultăți în comunicarea cu poliția sau cu IPCBul despre plângerea sa. Sprijinirea și consilierea victimelor ar trebui să fie puse la dispoziție pentru a ajuta reclamantii să facă față suferințelor prin care trece de-a lungul întregii examinări al plângerii lor. Consilierea juridică și reprezentarea ar trebui să fie disponibile pentru a se asigura că interesele reclamantilor sunt protejate în mod eficient.⁴³
79. Adeziunea la principiul implicării victimei, în special atunci când reprezentarea legală este disponibilă, va oferi unui reclamant posibilitatea de a verifica întregul proces și de a contesta practicile injuste și ineficiente. Aceasta va consolida, de asemenea, independența, prin garantarea faptului că interesele reclamantului nu sunt marginalizate de către interesele unui serviciu puternic de poliție.

6.5 Soluționare și revizuire

80. La redactarea raportului lor de investigație, anchetatorii IPCB sau ai poliției trebuie să dea dovadă de o judecată independentă și imparțială în tratarea plângerii și să stabilească dacă plângerea a fost sau nu confirmată pe bază de dovezi. Dacă reclamantul contestă modul în care plângerea sa a fost tratată sau rezultatul final, ar trebui să existe un drept de apel în fața IPCB dacă s-a investigat de către poliție, precum și prin intermediul recursului judiciar dacă s-a investigat de către IPCB.
81. În urma soluționării unei plângeri, cinci căi principale posibile pot urma:
- nu se mai dă curs plângerii;
  - o procedură penală poate fi inițiată împotriva unui ofițer de poliție;
  - proceduri disciplinare pot fi inițiate împotriva unui ofițer de poliție;
  - superiorii de poliție pot lua măsuri împotriva unui ofițer; sau
  - pot fi operate modificări în practica poliției ca urmare a învățămintelor însușite.

Reclamantul ar trebui să fie informat în scris și oral despre decizia adoptată pe plângerea sa.

82. Speranța că proceduri penale sau disciplinare vor fi inițiate împotriva unui ofițer de poliție împotriva căruia există dovezi de abatere reprezintă o protecție importantă împotriva impunității poliției⁴⁴ și este esențială pentru încrederea publicului în sistemul de plângeri împotriva poliției.⁴⁵ Ofițerii de poliție sunt răspunzători în cadrul procedurilor penale și disciplinare independent de examinarea plângerilor iar drepturile și garanțiile de care dispun trebuie să se situeze dincolo de scopul prezentului aviz. Aceasta se bazează pe presupunerea că ofițerii sunt supuși procedurilor standard de justiție penală, inclusiv garanțiilor unui proces echitabil și că disciplina este o responsabilitate a serviciului de poliție.
83. Un model pentru desfășurarea procedurilor penale și disciplinare împotriva ofițerilor de poliție rezultate din aceste plângeri reprezintă tratarea acestora de justiția penală sau procedurile disciplinare conduse de poliție. În cazul în care există dovezi care ar declanșa o procedură, IPCB ar trebui să transmită un raport de anchetă autorității de urmărire penală, care va decide dacă inițiază sau nu o procedură penală, precum și poliției, care va decide dacă inițiază sau nu o procedură disciplinară.
84. Autoritatea de urmărire penală și de poliție ar trebui să ia în considerație recomandările conținute în raportul anchetatorului plângerii la determinarea pornirii sau nu a urmăririi penale sau disciplinare. Autoritatea de urmărire penală, poliția și IPCBul ar trebui să motiveze toate deciziile

⁴³ Vezi, de exemplu, recomandările Comitetului European contra Rasismului și a Intoleranței privind plângerile contra discriminării rasiale, *Recomandările de politică generală nr. 11, Privind Combaterea rasismului și a discriminării rasiale în activitatea poliției*, § 51.

⁴⁴ *Standardele CPT*, Capitolul IX., § 31.

⁴⁵ Vezi, de exemplu, *Guja c Moldovei* (Cererea nr. 14277/04), Hotărârea din 12 februarie 2008, § 88.

referitoare procedurile penale și disciplinare pentru care sunt competente⁴⁶.

85. În unele state membre, există îngrijorarea că relațiile strânse de cooperare între poliție și autoritatea de urmărire penală în cadrul procedurilor penale ordinare ar putea submina, în practică, independența și imparțialitatea urmăririi penale. O cauză majoră de îngrijorare este faptul că cooperarea dintre anchetatorii de poliție și procurorii pot păta independența procurorilor atunci când se examinează cazuri împotriva ofițerilor de poliție. Într-o încercare de a face față acestei probleme, au fost stabilite în anumite jurisdicții autorități specializate de urmărire penală cu anchetatorii lor proprii pentru a investiga plângerile împotriva ofițerilor de poliție și pentru a derula procedurile penale.
86. Acest tip de sistem independent de urmărire penală a poliției ar putea fi adaptat la un sistem de plângeri împotriva poliției care să funcționeze sub auspiciile unui IPCB. Urmând exemplul unor instituții ale ombudsmanului în Europa care dispun de dreptul de a înainta învinuiri în fața instanțelor din nume propriu, IPCBului i-ar putea fi acordate puteri similare în privința plângerilor penale după finalizarea investigării acestor plângeri. Desigur, sistemul constituțional și legal existent în fiecare stat membru ar juca un rol important în măsurarea fezabilității unei astfel de organizări. O atenție deosebită ar trebui acordată, de asemenea, garanțiilor și protecției drepturilor ofițerilor de poliție în calitate de inculpați în cadrul procedurilor penale.
87. Există lecții care trebuie însușite din orice plângere. Chiar și atunci când s-a stabilit că un reclamant nu avea motive să se plângă va fi totuși posibil de a afla ceva despre starea relațiilor dintre populație și poliție. Cercetările statistice și empirice ca și analiza plângerilor este de o importanță fundamentală pentru o poliție mai democratică și mai responsabilă. Un IPCB va fi plasat în mod ideal în acele puncte în care se intersectează operațiunile de poliție și experiențele comunitare și, prin urmare, în măsură să ofere, în cunoștință de cauză, publicului și poliției, sfaturi cu privire la modul cum se pot îmbunătăți eficiența serviciilor de poliție și relațiile dintre populație și poliție. În cazul în care după finalizarea examinării unei plângeri sau după cercetare și analiză, fie poliția, fie IPCBul, consideră oportun de a pune în aplicare orice lecție însușită, aceasta ar trebui să se facă în consultare cu cealaltă parte.

---

⁴⁶ Vezi, de exemplu, *McKerr c Regatul Unit* (Cererea nr. 28883/95), Hotărârea din 4 mai 2001, § 157.

Referințe

Comisarul Consiliului Europei pentru Drepturile Omului (2007), *Nu trebuie să existe impunitate pentru violența poliției*, Punct de vedere din 3 decembrie 2007, disponibil pe www.commissioner.coe.int

Comisarul Consiliului Europei pentru Drepturile Omului (2008), *Raport Atelier de experți "Mecanisme de examinare a plângerilor împotriva poliției: garantarea independenței și a eficienței"*, CommDH (2008) 16, disponibil pe www.commissioner.coe.int

Consiliul Europei (2001), *Codul european de etică al poliției*, Recomandarea Rec (2001) 10 a Comitetului de Miniștri către statele membre (adoptată de Comitetul de Miniștri la 19 septembrie 2001, la cea de-a 765a reuniune a Delegațiilor Miniștrilor)

Consiliul Europei - Comitetul pentru Prevenirea Torturii sau a Relelor Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (2006), *Standarde CPT: Secțiuni "de bază" ale rapoartelor generale*, CPT (2002) 1 - Rev 2006

Consiliul Europei - Comitetul European împotriva Rasismului și Intoleranței (2007), *Recomandarea de politică generală nr. 11 privind Combaterea rasismului și a discriminării rasiale în activitățile poliției*

Consiliul Europei - Grupul mixt de lucru informal privind Poliția și Drepturile Omului (2000), *Poliția într-o societate democratică: Este serviciul de poliție campion în drepturile omului ?*

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (2008), *Ghidul privind Democrația polițienească de către Consultantul principal pe problemele poliției al Secretarului General al OSCE*,

Organizația Națiunilor Unite (1979), Rezoluția 169 din cea de-a 34-a Sesiune a Adunării Generale, 34/169, *Codul de conduită al funcționarilor forțelor de ordine*

Adunarea Generală a Națiunilor Unite (1993) *Principiile referitoare la statutul și funcționarea instituțiilor naționale pentru protecția și promovarea drepturilor omului* (Principiile de la Paris), anexat la Rezoluția Adunării Generale a ONU privind instituțiile naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului (A/RES/48/134, la cea de-a 85a Reuniune plenară din 20 decembrie 1993)

Forța Internațională de Poliție a Organizației Națiunilor Unite (1996) *Ghidul Comisarului de poliție pentru o poliție democratică în Federația Bosnia-Herțegovina*.